

Nr 466

Av herr Carlshamre m. fl. om inrättande av en professur i
rättsvetenskap vid universitetet och socialhögskolan
i Umeå.

(Lika lydande med motion nr 390 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1966

Nils Carlshamre

Per Petersson

Ove Nordstrandh

Nr 467

Av herr Carlsson i Tyresö m. fl., om höjt anslag till Sveriges
elevers centralorganisation.

(Lika lydande med motion nr 391 i Första kammaren)

SECO (Sveriges elevers centralorganisation) har sedan flera år fått bidrag under särskild anslagspost. Skolöverstyrelsen har för det kommande budgetåret yrkat på ett anslag till SECO på 100 000 kr. och anför som skäl följande:

SECO har för budgetåret 1966/67 anmält behov av 165 000 kr. Om SECO erhållit bidrag enligt SFS 1964: 510 skulle sammanslutningen ha fått 200 000 kr. (20 000+160 000+20 000).

SECO är under snabb utveckling och omvandling. Under de senaste tre terminerna har antalet elevråd ökat från 300 till 465. Distriktssammanslutningarna från fyra till 20. Ett centralt kansli är under uppbyggnad. Överstyrelsen föreslår att anslaget till SECO höjs med 50 000 kr. till 100 000 kr.

Departementschefen föreslår en höjning till 60 000 kr. Någon motivering för nedskärningen av SÖ:s förslag ges ej. Enligt vår mening är det av departementschefen föreslagna beloppet otillfredsställande.

Det nya gymnasiet och fackskolan börjar genomföras den 1 juli i år. Avsikten är att eleverna då skall spela en aktiv roll i skolsamhället

och undervisningen. Eleverna skall vara representerade i skolans samarbetsnämnd, som behandlar disciplin- och trivsselfrågor. Representanter för eleverna skall dessutom kunna delta i ämnes- och klasskonferenser, då pedagogiska frågor behandlas. Representationen kommer att ske genom elevrådet i skolan. Stora krav kommer således att ställas på elevrepresentanter och elevråd. Det tycks vara myndigheternas åsikt att SECO skall svara för att denna elevmedverkan skall fungera. För detta krävs bl. a. en omfattande utbildnings- och informationsverksamhet. Denna verksamhet måste ses som en naturlig uppföljning av riksdagsbeslutet om en ny skola. Samhället vill ha mer elevmedverkan i skolan. Som en följd av detta måste ett ökat stöd åt elevrådsverksamheten genom SECO utgå. Då SECO:s egna resurser f. n. är mycket begränsade måste enligt vår åsikt staten ge ett ordentligt ökat stöd åt elevorganisationen.

Skolöverstyrelsen bekostar, genom sitt informationsanslag för den nya skolan, även informationsverksamhet till eleverna om deras roll i den nya skolan. Denna informationsverksamhet skall genomföras under innevarande budgetår och är alltså ett engångsbidrag. Detta värdefulla stöd, som dock avser en begränsad verksamhetsgren, måste naturligtvis kompletteras med ett kontinuerligt stöd, som ovan föreslagits, så att t. ex. utbildning av elever som medverkar i samarbetsnämnden möjliggörs.

Vi vill också uppmärksamma att den ökade elevaktiviteten inte bara kommer att gälla de gymnasiala skolformerna. Skolöverstyrelsen rekommenderar nu liknande elevmedverkan på grundskolans högstadium. I den nyligen utkomna skriften "Arbetstrivsel i skolan" anförs härom följande (sid. 8):

Skolöverstyrelsen rekommenderar att vid varje skolenhet med högstadium genom beslut av skolstyrelsen inrättas en *samarbetsnämnd* bestående av representanter för föräldrar, elever, lärare och skolans övriga personal. Nämnden sammanträder på kallelse av rektor minst en gång varje termin.

I broschyren står vidare (sid. 14):

Det kan vara skäl att överväga om det inte skulle bidra till en positiv attityd bland eleverna, om representanter för dem på högstadiet exempelvis finge delta i den ämneskonferens, som i april—maj behandlar frågan om läroböcker.

Vi vill framhålla vikten av att elevernas mer aktiva roll i den nya skolan får möjligheter att fungera omedelbart. Risken är att denna elevmedverkan stöter på stora problem i början. En negativ hållning mot elevrepresentationen kan då lätt skapas, som kan försena skolreformen på denna punkt. Detta måste ses som allvarligt med hänsyn till att tanken på elevmedverkan ingår som ett viktigt led i skolreformen.

Skolan har stora förväntningar på elevråden även i andra avseenden än dem som ovan anförts. I läroplanen för grundskolan heter det:

Elevrådet utgör en kanal för kontakterna mellan eleverna och de beslutande eller konsulterande organen inom skolan (rektor, kollegium, föräldraföreningar) för att skapa ökad trivsel och en positiv inställning till skolan och skolarbetet. Vidare är det naturligt att elevråden medverkar i t. ex. föreningsliv och fritidsverksamhet. Det utgör samtidigt med sina verksamhetsformer en viktig del i skolans samhällsfostran.

Gymnasieutredningen anser i "Ett nytt gymnasium" att elevrådsverksamheten på grundskolan i sina huvuddelar även skall vara tillämplig på gymnasiet. Med hänsyn till elevernas ålder kan dock högre krav ställas på elevrådets verksamhet på gymnasiet. Ordningsregler bör, enligt gymnasieutredningen, utformas i samråd med elevrepresentanterna. Detsamma anförs i läroplan för grundskolan. F. n. finns 200 elevråd på grundskolans högstadium. Utbyggnaden av grundskolan kräver dock större insatser gällande nybildningen av elevråd på högstadiet. Yrkeskolorna har inte hitintills haft elevråd i någon större utsträckning. För ett halvår sedan fanns åtta elevråd på denna skolform. I dag är antalet 50. Detta har skett efter en aktion från SECO:s sida. Större insatser behövs dock även här. I motioner till riksdagen under de senaste åren har anförts att SECO skulle behöva medel till en instruktör som dels kan bistå redan bildade elevråd med råd, hjälp och ytterligare skolning, dels se till att nya elevråd bildas där sådana f. n. inte finns. Genomförandet av detta förslag skulle verksamt bidra till att stödja och bygga ut elevrådsverksamheten.

SECO representerar f. n. ca 320 000 elever vid ca 500 skolor. Anslutna elevråd finns vid grundskolor, allmänna gymnasier, handelsgymnasier, fackskolor och yrkesskolor. Speciellt på grundskolan och yrkesskolan kan en väsentlig utbyggnad ske. Elevråd med en god och omfattande verksamhet är av mycket stor betydelse. Detta verifieras från flera håll. I skriften "Arbetstrivsel i skolan" sägs:

Arbetsgruppen konstaterar i sin intensivstudie ett tydligt samband mellan ett "starkt" elevråd med medansvar i skolan, förverkligat bl. a. genom medverkan vid tillkomsten av ordningsregler och god ordning i skolan. Ett direkt samarbete med eleverna genom elevrådet förordas därför som ett aktivt medel för att åstadkomma en god anda i skolan.

För att åstadkomma en god verksamhet i elevråden behövs skolning, information och rådgivning. Elevorganisationen bedriver f. n. sådan verksamhet som dock kan utökas väsentligt. Uppbyggnaden av ett centralt kansli är en av förutsättningarna för detta.

SECO anlitas i allt högre grad som remissinstans. Elever deltar nu även i viss utredningsverksamhet på verks- och departementsnivå. Detta

ställer stora krav på SECO. Även för detta ändamål är det viktigt att elevorganisationen disponerar över ett centralt kansli.

SECO får f. n. inte bidrag som andra ungdomsorganisationer. Om SECO hade fått bidrag enligt bestämmelserna skulle det ha utgått med ca 200 000 kr. Detta bör tas hänsyn till när storleken av SECO:s anslag fastställs.

Skolöverstyrelsen har för sin del föreslagit att SECO beviljas ett anslag på 100 000 kr. för budgetåret 1966/67. Härvid har skolöverstyrelsen dock inte tagit hänsyn till de ökade krav som ställs på elevrepresentationen i anledning av de beslut om elevrepresentation i olika skolorgan som fattats under senare tid.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs,

att riksdagen måtte under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1966/67 till *Bidrag till Sveriges elevers centralorganisation* anvisa 100 000 kr.

Stockholm den 26 januari 1966

Ingvar Carlsson

Sigvard Larsson

Stellan Arvidson

Claes Elmstedt

Eric Krönmark

Börje Nilsson

Ingemar Mundebo

Johannes Antonsson

Blenda Ljungberg